

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาสังคมไทยท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในแง่บวกและแง่ลบอันมีผลกระทบเชื่อมโยงจากบริษัทสังคมโลก เพื่อให้สังคมไทยสามารถก้าวไปข้างหน้าได้อย่างมั่นคงสามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้อย่างมีศักดิ์ศรีบนฐานแห่งความเป็นไทย โดยที่ประชาชนมีความสุข ครอบคลุม ชุมชนและสังคมมีสันติสุข การพัฒนาคุณภาพคนจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด และระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพเท่านั้นจึงจะเอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพและความสามารถตลอดจนคุณลักษณะต่าง ๆ ของคนที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540 : 20) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม 2545) การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข (มาตรา 6) และแนวการจัดการศึกษายังได้ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนทุกคน โดยยึดหลักว่า ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (มาตรา 9 (5)) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา (มาตรา 22) ในการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้เป็นตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ทั้งนี้การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา อีกทั้งมีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (วงการครู, 2552 : <http://www.seal2thai.org>) ทั้งนี้การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้รู้จักคิดเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะ

อันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา อีกทั้งมีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (กรมสุขภาพจิต. 2546 : 12)

การพัฒนาให้นักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถและมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น ให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา อีกทั้งมีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียน ให้ความรัก เอื้ออาทร เอาใจใส่ดูแลนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้น ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงเป็นระบบที่สามารถดำเนินการเพื่อรับการประกันคุณภาพได้ ครอบคลุมทั้งด้านปัจจัย ด้านผลผลิต และด้านกระบวนการ เพื่อส่งเสริม ป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนาให้นักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และปลอดภัยจากสารเสพติด โดยมีกระบวนการดำเนินงานตามระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ประการ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ (กรมสามัญศึกษา. 2544 : 2-4)

การจัดระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงเป็นการดำเนินงานที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อคุณภาพของนักเรียน โดยที่มีครูที่ปรึกษาเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ นักเรียนที่มีปัญหาทุกคนได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง โดยผู้บริหารและครูอื่น ๆ สนับสนุนส่งเสริมการดำเนินงาน มุ่งหวังให้ครูทุกคนมีนักเรียนที่ต้องดูแลอย่างใกล้ชิด 20-25 คน ด้วยการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ทั้งด้านการเรียน ความประพฤติ สุขภาพกาย สุขภาพจิต ครอบครัวยุทธศาสตร์ และอื่น ๆ มีระบบข้อมูลที่ชัดเจนเพื่อการคัดกรองนักเรียน ออกเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา ให้การส่งเสริม ป้องกัน แก้ไขปัญหานักเรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา และสามารถปรับตัวอยู่ในสังคม ได้อย่างมีความสุข หากกรณีที่ยากต่อการช่วยเหลือก็ให้ส่งครูแนะแนวหรือผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือนักเรียนต่อไป (กรมสามัญศึกษา. 2544 : 11)

นักเรียนที่กำลังก้าวสู่ช่วงวัยรุ่น เป็นวัยที่ต้องการหาเอกลักษณ์ของตนเอง อยากรู้ อยากเห็น อยากลอง ต้องการอิสระ ต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน บางครั้งดูเหมือนให้ความสำคัญเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ หากเด็กเรียนรู้ไม่เท่ากัน หรือปรับตัวไม่ได้ จะเป็นเหตุให้

เสี่ยงต่อการเกิดอันตรายต่อตัวเอง จากการศึกษาพบว่า ความอยากรู้อยากลองสิ่งเสพติด หรือ เสพช้ำ จะมีปัจจัยหลักมาจากสภาพจิตใจที่อ่อนแอ หรือยังไม่แข็งแรงพอ และอาศัยอยู่ใน แหล่งที่มีสารเสพติด การคบเพื่อนไม่ดีอาจนำไปสู่การมีปัญหาวงการผิดกฎหมาย อารมณ์และสังคม ซึ่งเป็นสาเหตุให้นักเรียนกระทำผิดมาตัวตาย (กรมสามัญศึกษา. 2544 : 71) สภาพสังคมและ เศรษฐกิจในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากมีผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีวิตของผู้คน ตัวนักเรียนที่เป็นเยาวชนที่มีประสบการณ์ชีวิตไม่มากนัก ความรู้เท่าทันไม่มากพอ จึงทำให้เกิดปัญหาทั้งกับตนเองและสังคม (กรมสามัญศึกษา. 2544 : 1)

จากการศึกษาพบว่า ความอยากรู้อยากลองและเพื่อนชวน เป็นสาเหตุใหญ่ที่ชักนำ ให้นักเรียนมีความประพฤตินี้ไม่พึงประสงค์ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยเสริมมาจากผู้ใหญ่ที่เกี่ยวข้อง กับเด็กไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ ผู้ปกครอง สังคมและครู ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะต้องรับรู้อย่างจริงจังว่า เด็กมีร่างกายความคิด จิตวิญญาณเป็นของตนเองมาแต่เกิด เด็กมีความแตกต่าง ต้องเรียนรู้ และปรับปรุงตนเอง เผชิญปัญหาและแก้ปัญหาด้วยตัวเอง พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ต้องมีความเข้าใจ ให้กำลังใจหนุนช่วยเมื่อเด็กเดือดร้อน การเลือกทางเดินชีวิตที่ผิดพลาด ส่วนหนึ่ง เกิดจากผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิดและเกี่ยวข้องกับเด็กขาดความรู้ความเข้าใจในพัฒนาการและธรรมชาติ ของเด็กแต่ละช่วงวัยอย่างถ่องแท้ จึงไม่สามารถตอบสนองความต้องการ ความรู้สึกนึกคิดให้ เด็กแต่ละคนเข้าใจตนเอง ยอมรับตนเองและพัฒนาศักยภาพตนเองไปจนถึงจุดสูงสุดได้อย่าง น่าเสียดาย (สายสมร ยูนิมิ. 2545 : 71-72) นอกจากนี้ยังพบปัญหาและอุปสรรคใน การทำงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เกิดจากขาดการทำ ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ไม่ตรงกัน วิธีการทำงานไม่เหมาะสม การกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบไม่ชัดเจน ขาด ระเบียบวินัยและการควบคุม (บันลือ ยุบลมาตย์. 2547 : บทคัดย่อ) และมีข้อเสนอแนะว่า โรงเรียนควรควบคุมพฤติกรรมผู้เรียนโดยครูอาจารย์ร่วมมือกัน มีคณะกรรมการช่วยกัน สอดส่องดูแลพฤติกรรมนักเรียน (ทวิศักดิ์ สนธิ. 2547 : บทคัดย่อ) โรงเรียนควรกำหนด นโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้ชัดเจน ครูอาจารย์ต้องมีความจริงจัง เอื้ออาทร รับฟังปัญหาและรักษาความลับของนักเรียนได้ (กรมสามัญศึกษา. 2544 : 116-117)

โรงเรียนเมืองจันทรา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 มีการจัดการศึกษา ในระดับประถมศึกษา ซึ่งผลการประเมิน โรงเรียนของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน คุณภาพการศึกษา (สมศ.) พบว่า โรงเรียนยังมีจุดอ่อนในการจัดการศึกษาของ โรงเรียนคือใน ส่วนของนักเรียน พบว่า ด้านความมีวินัย ความรับผิดชอบ และความสะอาดอยู่ในระดับ ควรปรับปรุง โรงเรียนควรพัฒนาผู้เรียน โดยการจัดอบรมจริยธรรมที่เน้นเรื่องความซื่อสัตย์

นอกจากนั้น จากการสังเกตพบว่าครูยังขาดการวิเคราะห์และคัดกรองผู้เรียนอย่างจริงจัง ขาดการติดตามเอาใจใส่ดูแลนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ขาดการจัดระบบข้อมูลนักเรียนให้ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน การแก้ปัญหาให้นักเรียนมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองเท่าที่ควร รวมถึงสภาพแวดล้อมและสื่อสารมวลชน ก่อให้เกิดการเลียนแบบและ ค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2550 : 25-29) ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารโรงเรียนได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน โดยเชื่อว่าการพัฒนาครูจะนำไปสู่การพัฒนาพฤติกรรมอันพึงประสงค์ของ นักเรียนที่ประกอบด้วย การมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม การปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา และค่านิยมที่ดีงามของสังคมและวัฒนธรรมไทย ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญมีการติดตามช่วยเหลือนักเรียนทั้งด้านการเรียนรู้ให้บรรลุผลตามหลักสูตรและส่งผล ให้ผู้เรียนสามารถนำความคิดไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยได้ดำเนินการพัฒนาระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมการพัฒนาครู 4 กิจกรรม ได้แก่ การ ประชุมปฏิบัติการ การจัดทำแผนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การจัดเครือข่ายผู้ปกครอง และการติดตามนิเทศอย่างต่อเนื่อง ซึ่งคาดหวังว่าจะเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ ผู้เรียนมีทักษะในการ ดำเนินชีวิตในสังคม คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความสามารถทางสติปัญญา อารมณ์ สังคม และความพร้อมของร่างกาย จิตใจ ให้สอดคล้องกับ การปฏิรูปการศึกษาที่รัฐ กำลังเร่งรัดให้เกิดขึ้นอย่างจริงจัง ให้บรรลุผลจนนำไปสู่การประเมินคุณภาพภายในและ ภายนอกโรงเรียน และเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีคุณภาพมีมาตรฐาน และเป็นที่ยอมรับของชุมชนและสังคมต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครู โรงเรียนเมืองจันทรา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ก่อนการพัฒนาเป็นอย่างไร
2. กิจกรรมพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีลักษณะ การดำเนินการอย่างไรและได้ผลเพียงไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครู โรงเรียนเมืองจันทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1
2. เพื่อพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเมืองจันทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

ขอบเขตการวิจัย

1. กรอบแนวคิดหลักการในการพัฒนางานดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน ได้แก่
 - 1.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
 - 1.2 การคัดกรอง
 - 1.3 การป้องกันและแก้ปัญหา
 - 1.4 การส่งเสริมนักเรียน
 - 1.5 การส่งต่อ
2. กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูล
 - 2.1 กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ กลุ่มผู้ร่วมวิจัยที่ร่วมในการศึกษา จำนวน 7 คน ประกอบด้วย
 - 2.1.1 ผู้วิจัย
 - 2.1.2 ครูประจำชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 6 คน
 - 2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 14 คน ประกอบด้วย
 - 2.2.1 ครูที่ไม่อยู่ในกลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 2 คน
 - 2.2.2 ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 6 คน
 - 2.2.3 นักเรียน จำนวน 6 คน
3. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนเมืองจันทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 138 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

4. วิธีการศึกษาและพัฒนา

การพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเมืองจันทรา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research Principle) ตามแนวคิดของ เคมมิสและแม็กแท็กการ์ท (Kemmis and Mc Taggart. 1988 : 11-15) ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection)

5. กลยุทธ์การพัฒนาการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1. การประชุมปฏิบัติการ
2. การจัดทำแผนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. การจัดเครือข่ายผู้ปกครอง
4. การนิเทศติดตามผล

6. ผลการดำเนินงานตามกรอบกลยุทธ์ดังนี้

1. ความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. ผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประกอบด้วย
 - 2.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
 - 2.2 การคัดกรองนักเรียน
 - 2.3 การป้องกันและแก้ไขปัญหา
 - 2.4 การส่งเสริมนักเรียน
 - 2.5 การส่งต่อ

7. ระยะเวลาดำเนินการ

ผู้ศึกษาค้นคว้ากำหนดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ผลและจัดทำการศึกษาค้นคว้า ตั้งแต่วันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2551 ถึงวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2551

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภูมิที่ 1 กรอบความคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มมากขึ้น
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น
3. ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
4. ครูมีความเข้าใจในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและสามารถให้ดำเนินงานตามกรอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ด้าน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. ครูประจำชั้นจัดทำแฟ้มข้อมูลพื้นฐานนักเรียนรายบุคคลครบทุกคน
6. โรงเรียนมีการดำเนินงานเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนเพื่อร่วมมือกันดูแลช่วยเหลือนักเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การให้ความรู้ครูที่ปรึกษาในโรงเรียนเมืองจันทร์ ด้วยการประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ครูที่ปรึกษาเข้าใจและปฏิบัติงานในการที่จะดำเนินงานจัดกิจกรรมส่งเสริมป้องกันและแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน มีการประสานงานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้อง โดยมี เครื่องมือปฏิบัติงานและกระบวนการอย่างมีขั้นตอนในการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง การจัดทำข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาหาทางช่วยเหลือ ส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านการแต่งกายผิดระเบียบ การหนีเรียน ซึ่งในการศึกษาและพัฒนาครั้งนี้ โรงเรียนเมืองจันทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 กำหนดกิจกรรม ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ

1.2 การคัดกรองนักเรียน หมายถึง การพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน เพื่อจัดนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติและกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มมีปัญหา เพื่อส่งเสริมพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนที่แต่งกายผิดระเบียบของโรงเรียนเมืองจันทร์ว่าด้วยการแต่งกายนักเรียนและการหนีเรียน ซึ่งมีการศึกษาและพัฒนาครั้งนี้ ได้แก่ กิจกรรมการจัดทำแฟ้มข้อมูลคัดกรองนักเรียน

1.3 การส่งเสริมนักเรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมสนับสนุนให้นักเรียนทุกคน

ที่เป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง/กลุ่มมีปัญหา โดยครูที่ปรึกษาดูแลช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด เพื่อส่งเสริมพัฒนาให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถ ซึ่งในการศึกษาและพัฒนาครั้งนี้ โรงเรียนได้กำหนดกิจกรรมในด้านนี้ ได้แก่ กิจกรรมอบรมประจำสัปดาห์

1.4 การป้องกันและการแก้ไขปัญหา หมายถึง กิจกรรมที่โรงเรียนจัดสำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา เพื่อแก้ปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและด้านการปรับพฤติกรรม ซึ่งในการศึกษาและพัฒนาครั้งนี้ โรงเรียนกำหนดกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมการสร้างเครือข่าย ผู้ปกครองนักเรียน

1.5 การส่งต่อ หมายถึง การดำเนินการส่งตัวนักเรียนที่มีปัญหาอยากต่อการช่วยเหลือและให้คำปรึกษาด้านจิตวิทยา หรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็วขึ้น ซึ่งในการศึกษาและพัฒนาครั้งนี้ โรงเรียนได้กำหนดกิจกรรม ได้แก่ การส่งต่อภายใน ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้

2. การประชุมเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การพัฒนาความรู้ความเข้าใจ ความสามารถของครูที่ปรึกษา และผู้ปฏิบัติงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้สามารถดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน พร้อมด้วยเอกสารหลักฐานเครื่องมือและวิธีการดำเนินงานที่ชัดเจน

3. ครู หมายถึง ข้าราชการครูโรงเรียนเมืองจันทรา ที่สมัครใจเข้าร่วมในการศึกษาค้นคว้าพัฒนาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4. นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนเมืองจันทรา อำเภอจันทรา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1